

Strama Kronoberg och aktuell antibiotikastatistik – till patientsäkerhetsberättelsen 2020

Rätt antibiotika i rätt tid till rätt patient. Minska onödig antibiotikaförbrukning.

Med dessa mål verkar Strama för en rationell antibiotikaanvändning och mot antibiotikaresistens.

Covid-19-pandemin har präglat det gångna året och mycket av stramarbetet har av förklarliga skäl legat nere. Flera personer som ingår i stramagruppen har också nyckelfunktioner i pandemiarbetet vilket medfört en hög arbetsbelastning. Uppsökande verksamhet har inte heller varit möjlig och flera planerade utbildningar har fått skjutas upp. Men vi tar också med oss många lärdomar om åtgärder för att begränsa smittspridning såväl i vården som i samhället som kan vara till god nytta för att minska behovet av antibiotika även i en mer ”normal” tid. När 2020 summeras ser vi nämligen att antibiotikaanvändningen i samhället aldrig tidigare varit så här låg – 238 uthämtade antibiotikarecept/1000 invånare i Kronoberg (att jämföra med fjolårets siffra på 293 uthämtade recept/1000 invånare).

Strama-arbete 2020

- Regionens Stramagrupp/Medicinsk grupp infektion är tvärprofessionellt sammansatt med medlemmar från infektionskliniken, klinisk mikrobiologi, primärvård, vårdhygien, smittskydd, barn- och ungdomskliniken, öron-näsa-halskliniken samt läkemedelskommitté/läkemedelsenhet. Gruppen fungerar även som regionens medicinska grupp för infektionssjukdomar under medicinska kommittén.
- Strama Kronoberg medverkar i AT- och ST-utbildningar inom infektionsområdet och detta har kunnat fortgå under 2020 i normal omfattning. I samarbete med läkemedelskommittén har informationsapotekare återkopplat utveckling av antibiotikaförskrivning till vårdcentralerna i Kronoberg under året. De planerade sepsisutbildningarna på sjukhusen har dock fått skjutas till framtiden.
- Vi uppdaterar kontinuerligt lokala medicinska riktlinjer och läkemedelsrekommendationer inom antibiotikaområdet och har genomfört detta även 2020. Den nationella appen för mobiltelefoner/webbsidan (Strama Nationell) med aktuella behandlingsrekommendationer kan allt oftare ersätta lokala riktlinjer. En infektionsläkare från Strama Kronoberg deltar aktivt i arbetet med den nationella appen.
- Strama tar fram och analyserar statistik över antibiotikaanvändningen och följer resistensutvecklingen (aktuella rapporter om lokala resistensmönster publiceras årligen av Klinisk mikrobiologi). Rapporter om antibiotikaanvändning som bygger på försäljningsstatistik av antibiotika publiceras varje kvartal på Strama Kronobergs sida på Vårdgivarwebben. Flera antibiotikaindikatorer ingår i kvalitetsuppföljningen inom vårdvalet vilket bidrar till att hålla frågan aktuell i primärvården.

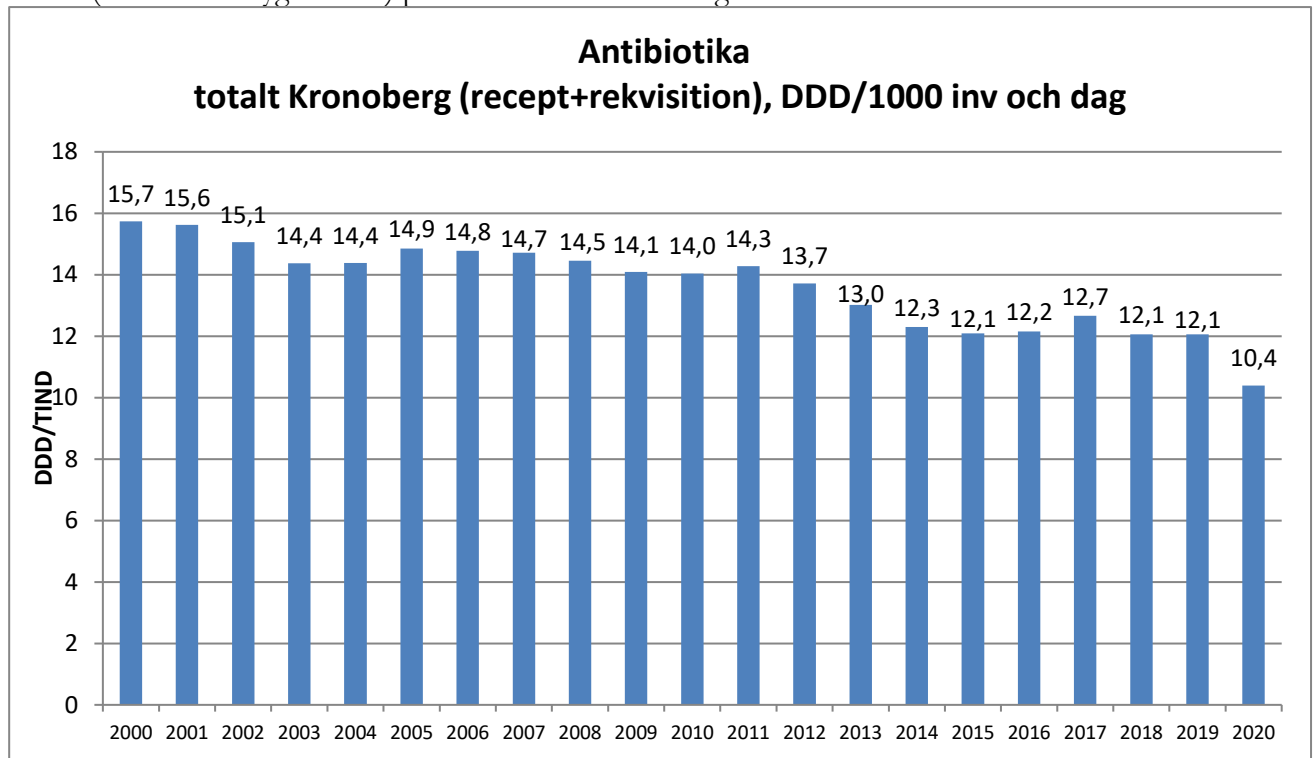
- Fortfarande saknas möjlighet att enkelt sätt få fram diagnoskopplade data för slutenvårds-antibiotikaanvändningen i Kronoberg. Förhoppningsvis kan Infektionsverket (som legat nere i Kronoberg sedan 2016) återstartas under 2021-2022 (beroende på pandemins utveckling). Detta skulle ge förutsättningar för meningsfull återkoppling av antibiotikaanvändning på klinik- och avdelningsnivå. Vidare behöver metoder för att mäta behandlingstidens längd utvecklas i samarbete med regionens analysenhet.
- I primärvården finns möjlighet till diagnoskopplad uppföljning via verktyget Medrave samt indikatorer i Primärvårdskvalitet. Under 2020 har Strama börjat värdera vilka av indikatorerna som bör följas och uppmanat vårdcentralerna till att använda sina lokala data i kvalitetsarbetet.

Antibiotikaanvändning 2020

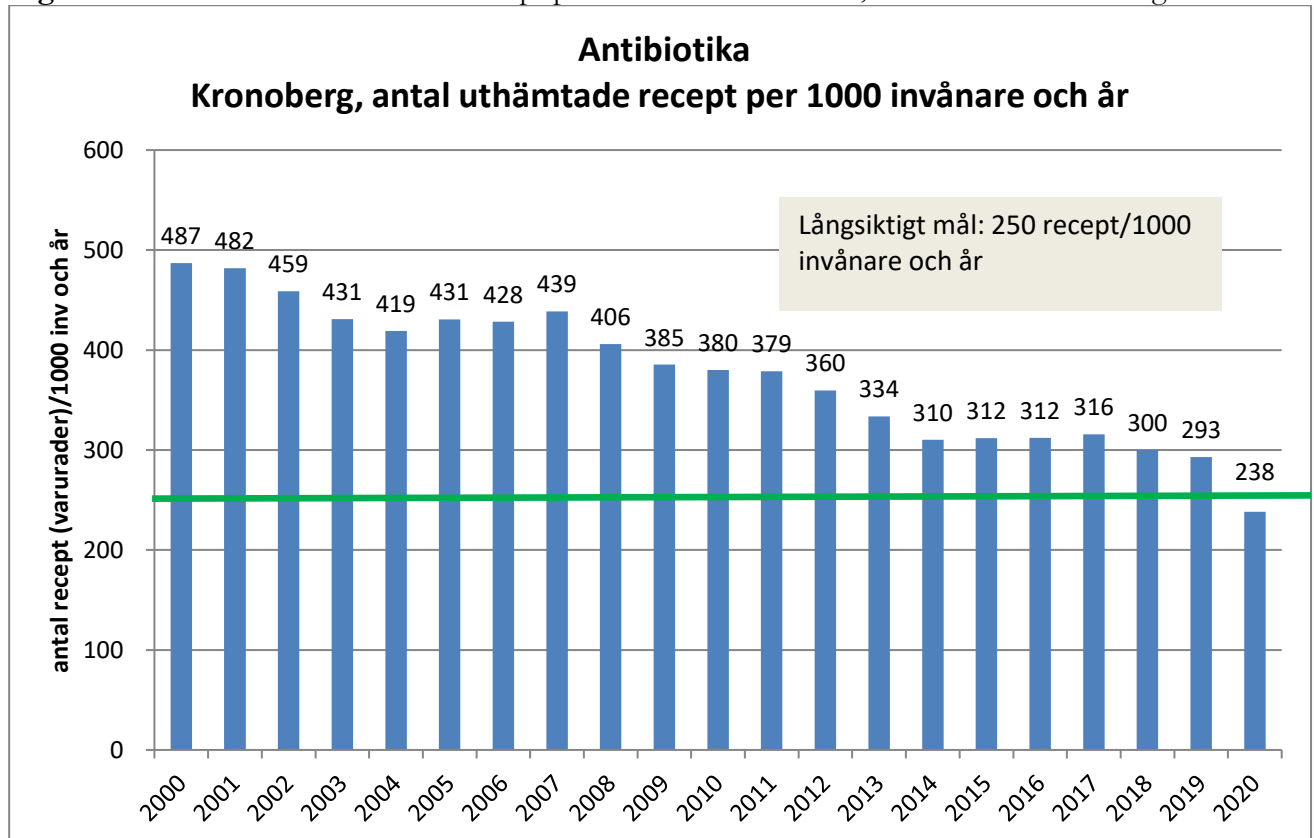
- Totalanvändningen av antibiotika i länet (uthämtade recept från såväl läkare som tandläkare, användning på sjukhus och i kommunala äldreboenden med mera), mätt i definierade dygnsdoser (DDD) per 1000 invånare och dag har minskat med 14% jämfört med föregående år, främst är det användningen på recept som minskat medan antibiotikaanvändningen på sjukhusen endast minskat med någon procent (Figur 1).
- Antalet uthämtade antibiotikarecept har minskat med 19% mellan 2019 och 2020. **År 2020 hämtade länets invånare ut 238 antibiotikarecept/1000 invånare, vilket är den lägsta noteringen vi någonsin haft.** (Figur 2). Sedan år 2000 har antalet uthämtade antibiotikarecept minskat med nära 50%.
- Användningen av antibiotika har minskat påtagligt under pandemin i hela Sverige och Kronoberg är inget undantag. Minskningen är mest påtaglig i yngre åldrar. Det är uttagen av antibiotika mot luftvägsinfektioner som minskat mest medan antibiotika mot urinvägsinfektioner och hudinfektioner inte minskat alls lika mycket.
- År 2020 har Kronoberg, liksom riket som helhet, understigit det långsiktiga målet på högst 250 uthämtade antibiotikarecept per 1000 invånare och år och Kronoberg ligger nu på samma nivå som rikssnittet (Figur 3). Fortfarande föreligger skillnader mellan olika enheter i länet (även om de minskar alltmer), som inte enkelt kan förklaras (Figur 4).
- Socialstyrelsen och Folkhälsomyndigheten publicerade i december 2020 en analys där man konstaterar att man på riksnivå inte ser någon ökad förekomst av allvarliga bakteriella infektioner eller komplikationer utan snarare en liten minskning. Den stora minskningen av antibiotikaanvändningen beror sannolikt till stor del av ett minskat antibiotikabehov. Detta är en följd av minskad smittspridning av framför allt luftvägsinfektioner i samhället under pandemin på grund av bland annat färre fysiska kontakter, mindre ”sjuknärvaro” och förbättrade hygienrutiner.
[”Minskad antibiotikaanvändning under covid-19-pandemin har inte lett till fler allvarliga infektioner” Socialstyrelsen 2020-12-7119”](#)
- Vi hoppas att även framöver kunna ligga kvar på en låg nivå vad gäller antibiotikaanvändning, men vad som sker när restriktioner försvinner och samhällslivet blir mer normalt igen är omöjligt att förutsäga. Vi kan förstås förvänta oss en ”rekyleffekt” när pandemin är över men det blir spännande att se var en ny normalnivå hamnar.

För mer information om Strama Kronobergs arbete se [Vårdgivarwebben/Vårdriktlinjer/Strama Kronoberg](#).

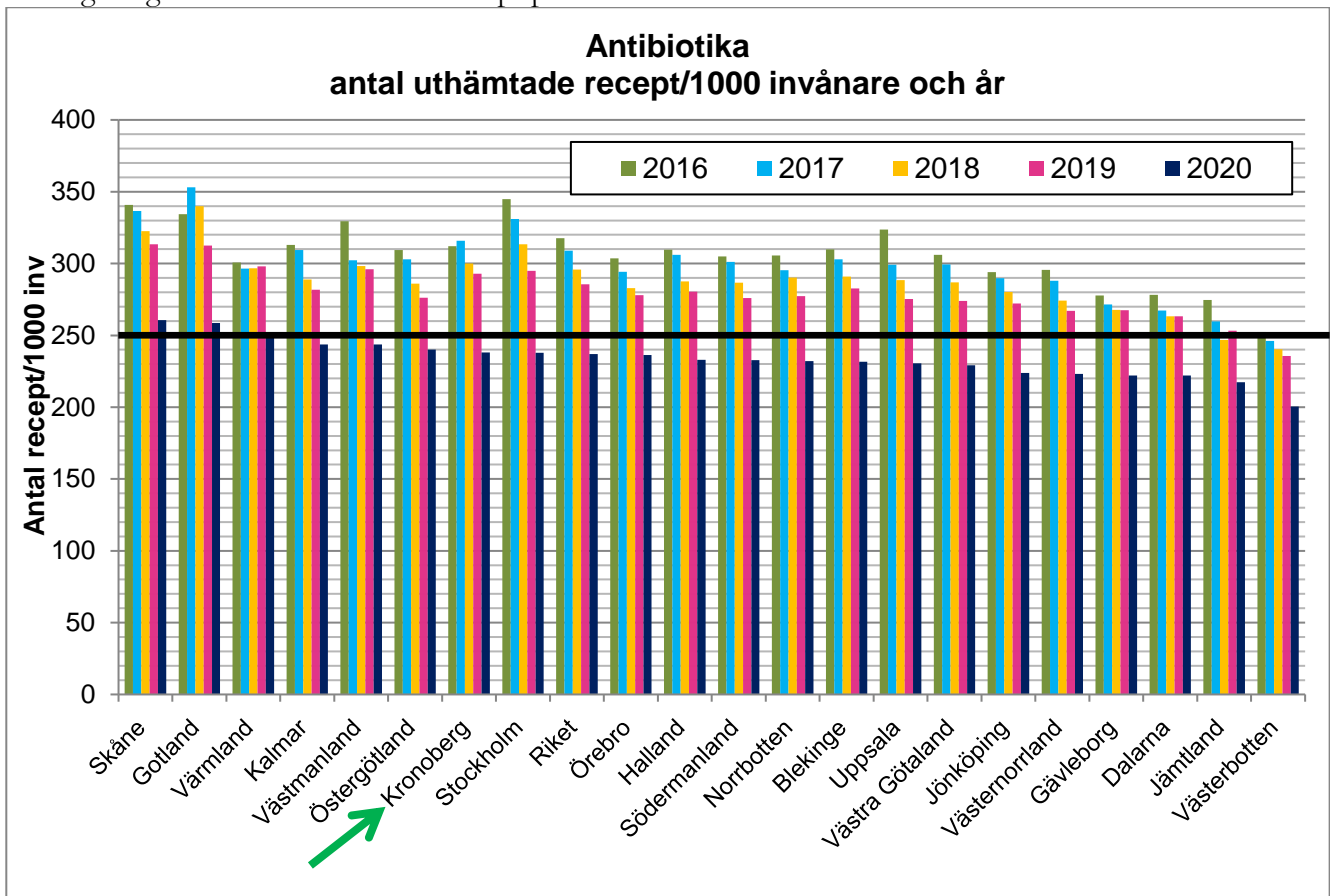
Figur 1: Totalförbrukning antibiotika 2000-2020 i Kronoberg (såväl slutenvård som öppenvård) mätt i DDD (definierade dygnsdoser) per 1000 invånare och dag.



Figur 2: Antal uthämtade antibiotikarecept per 1000 invånare och år, 2000-2020 i Kronoberg



Figur 3: Jämförelse mellan länen. Antal uthämtade antibiotikarecept per 1000 invånare och år. Stramas långsiktiga nationella mål är 250 recept per 1000 invånare och år.



Figur 4: Jämförelse mellan vårdcentralerna i Kronoberg. Antal uthämtade antibiotikarecept per 1000 listade patienter år 2020. Alla uthämtade recept till enhetens listade patienter är med oavsett var de förskrivits.

